

פלשוב

(Plaszow). מחנה עבודת כפייה ואחר-כך מחנה ריכוז. המחנה הוקם בסתיו 1942 בפרברי קרקוב, ושמו הרשמי Zwangsarbeitslager Plaszow des Ss und Polizeiführers im Distrikt Krauhau (מחנה עבודת כפייה של מפקד המשטרה והס"ס במחוז קרקוב), ובינואר 1944 הפך למחנה ריכוז. בניית המחנה החלה בקיץ 1942 בשטחי העיר קרקוב, על אדמת שני בתי-קברות יהודיים, על אדמות הקהילה היהודית וכן על אדמות פרטיות, שהתושבים הפולנים גורשו מהן. בניית המחנה הורחבה בשיטתיות. הוא הוקף גדר תיל כפולה, מחושמלת תמיד, באורך ארבעה קילומטרים, וב-1944 הגיע לשטחו המירבי, כ-800 דונם. מחנה פ' היה מחולק לכמה חלקים: מגורי הגרמנים, בתי-מלאכה לייצור, והמחנה גופו – מחולק לנשים ולגברים, לפולנים וליהודים.

ב-13-14 במרס 1943, בעת חיסול גטו קרקוב, גורשו רוב תושביו היהודים לבלז'ץ, כ-2,000 יהודים נרצחו ברחובות העיר (ונטמנו בקבר-אחים בפלשוב), והשאר, כ-8,000 נפש, גורשו למחנה בפלשוב.

בתחילת יולי 1943 הוקם במחנה פלשוב מחנה נפרד לפולנים ושמו Arbeitserziehungshäftling (חינוך אסירים לעבודה) ואילו הובאו פולנים שנאשמו בעבירות מינהליות-משמעתיות (לתקופה של כמה חודשים) או שנאשמו בעבירות פוליטיות (לזמן בלתי מוגבל). בחלק הפולני נכלאו גם כמה עשרות משפחות צוענים, ובכללם ילדים קטנים.

מספר האסירים במחנה לא היה קבוע; לפני חיסול גטו קרקוב היו במחנה 2,000 גברים, במחצית השנייה של 1943 – כ-12,000 נפש, במאי-יוני 1944 הגיע מספר האסירים לשיא של 22,000-24,000, ובכללם בין השאר כ-6,000-8,000 יהודים מהונגריה. תחילה היה מספר האסירים הפולנים 1,000 אחרי מרד ורשה הפולני, הגיע מספרם ל-10,000.

במחנה היו גם אסירים פליליים גרמנים, והם שימשו בתפקידים שונים במחנה. על-פי האומדנים, עברו דרך המחנה כ-25,000 אסירים קבועים, כלומר ממוספרים, וכן מספר בלתי ידוע של אסירים זמניים ובני-ערובה. אמון גת, אחד בפברואר 1943-ספטמבר 1944, היה אחראי עיקרי לפשעים חמורים ביותר, כגון רצח המונים, סלקציות, 'השמדה באמצעות עבודה' והשתתפות אישית ברצח.

עד 1944 היו רוב השומרים במחנה אוקראינים בשירות הנאצים, ואחרי הפיכת המקום למחנה ריכוז היו השומרים במחנה כ-600 אנשי 'גולגלת המת' של הס"ס. בעת היותו מחנה עבודת כפייה נרצחו בפלשוב המוני יהודים, ואחרי שהפך למחנה ריכוז הובאו אליו פולנים שנשפטו בידי בתי-משפט מהירים של המשטרה על פעילות פטריוטית, ונורו למוות.

על-פי אומדנים נרצחו בפלשוב, בקבוצות וביחידים, כ-8,000 נפש. משהתקרר הצבא האדום, הוחל בקיץ 1944 בפירוק המחנה ובהעברת האסירים למחנות אחרים או לאתרי השמדה בתאי גזים, כגון 2,000 האסירים היהודים שבסוף מאי 1944 נשלחו לאושוויץ להמתה בגז.

בספטמבר 1944 חוסל גם החלק הפולני של המחנה וטושטשו עקבות הפשע על-ידי פתיחת קברות המונים ושריפת הגופות שנערכו בערימות. ב-14 בינואר 1945 עזבו את המחנה אחרוני האסירים לכיוון אושוויץ.